

Worsteling van een toneelspeler

Acteur Hugo Koolschijn begon in 1972 bij Toneelgroep De Appel en maakt sinds de oprichting deel uit van Toneelgroep Amsterdam, tegenwoordig Internationaal Theater Amsterdam geheten. Recentelijk speelde hij in *Scènes uit een huwelijk*, *The Fountainhead* en *De Kersentuin*.

De titel van zijn boek, *Voorstellingen*, suggereert dat hij vooral ingaat op zijn talloze rollen. Maar de memoires van zijn toneelleven gaan veel dieper en geven een boeiend portret van de worstelingen die hij zowel in zijn werk als privé doormaakte. Jarenlang reflecteerde hij al schrijvend over zijn ervaringen en gevoelens, die nu in vijf hoofdstukken lezen als een lopend verhaal.

Koolschijn is niet alleen toneelspeler, maar blijkt ook een scherpzinnig observant van mensen en situaties. Zijn vader was in de ban van een streng bevindelijk gereformeerde dominee en projecteerde zijn angst en strengheid op zijn kinderen. Hugo was doodsbang voor hem. Vader was collectant en tevens chauffeur van de dominee. Ook selecteerde hij de kinderen die in de kerk overhoord werden op Bijbelteksten. Hugo kwam aan de beurt, maar toen hij moest opstaan te midden van de zwartekousendragers en de woedend fonkelende ogen van zijn vader op zich wist gevestigd, kon hij nauwelijks een woord uitbrengen. Binnenshuis volgde later een stevige afstraffing. Niet zo vreemd dat Hugo met weinig zelfvertrouwen het leven in ging en er lang over deed om zich zeker te voelen.

Vriend en grote held was Ramses Shaffy. 'Merkwaardig chic, zoals alles eigenlijk chic was aan Ramses. Zijn aandacht was onweerstaanbaar complimenteus, maar veel wijzer werd je er niet van. Ramses gaf me, op welke manier dan ook, vleugels en ik ging hem navolgen.' Ook bewondert hij Joop Admiraal en Henk van Ulsen. De laatste zei dat je jezelf tien jaar toneel moest gunnen voor je wist wat je waard was. Koolschijn: 'In de bus na een optreden werd je waarde voorzichtig besproken. Dat je er niks van kon zou niemand je ooit recht in je gezicht zeggen.'

Rudolf Lucieer, aan wie Koolschijn het boek heeft opgedragen zei eens: 'Er zijn mensen die het niet kunnen, mensen die het wel kunnen en mensen die het heel goed kunnen. Hij zou dat niet gezegd hebben als hij vond dat ik het niet kon', concludeert Koolschijn. 'Ik kon het dus wel, maar zou ik ooit iets bereiken?'

ANNEKE GROEN

Hugo Koolschijn: Voorstellingen. Levensberichten van een toneelspeler De Bezige Bij, € 24,99